

Prišel je sladki pokoj na-nj,
Občutek mu zaprt zunanj,
Pred njim podoba čudnih sanj:

V pečevji orel gnjezdo ima
In varva mlade; skrbnega
Zalezva gad natihoma.

Ugleda, va nj se zapodí,
Srdit se orel z njim borí;
Al gad mu v rano strup spustí,

In orel pičen omedlí.
Sirotam mladim varha ni,
Poguba rev se polastí.

Ostrašen Hervard zbudil se,
Neznana groza ga prejde,
Vojake v trdi noči še

Pokliče, iti v boj gorak.
Zasede konja zdaj junak,
Pa konj strepeče šib' enak.

Za drazega očeta bal
Se mladi Engelbreht je djal:
„Ah slabo znamnje konec dal!“

Tolaži Hervard ga: „Ne boj
Nikar se, ljubi sinek moj;
Če pride Turk, le srčen stoj.“

„Če ravno smrt nas dohití,
Za Boga, brate teče kri,
V spominu bodemo živi.“

Kar po stranah sovražniki
So prvi sem pridirjali;
Koj planejo v nje konjiki.

Nasprot puščico vsak drži,
Srdit v móža mož hití,
Le vreči ga v prah želí.

Tu cela turška vojska že
Pridere, v Kranjce se spusté;
Se sprimejo, da je grozé.

Hervardu stati ni že več,
Naprej le hrepení goreč,
Ga pekel v krajno Turk dereč.

In s konjem v gosti trop zdrčí,
Se počen ta in ta zvalí.
Da svojim taka se godí,

Je Turka blagorodnega
To bodlo, bliža zad se ga,
Čez križ mu vseka konjiča.

Prednj zvrnil lepi konjič se,
Dol urno Hervard skočil je,
Nasprotnika raz sedla udrè.

V stiski Hervard stal trdno,
Kot v morji čer, ko se hudo
Valovi zdivjani tepó.

Neverni omagujejo
Nad njim, slabi vsi padajo
Kot méče kosa travico.

Vanj jezni krog režé, bi ga
Požrli; kar mu vržena
Predere prsi sulica;

In Hrvard vbôden omedli,
Več vojvoda tovaršem ni,
Poguba se jih polastí.

* * *

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor Štajarski.

V 8. seji je dr. Vošnjak deželni odbor vprašal, zakaj ni predložil popravljenega volilnega reda za Štajarsko? Odbornik se mu kratko odreže, da ni utegnil. — Razprava o proračunu je kazala, da zatiranje živinske kuge je v Ptujskem, Rogaškem in Slov. Bistriškem in Konjiškem okraju stalo 10.950 gold. Kuga še sedaj razsaja v Zagrebački županiji. Zato se še ne more vojaški kordon ob Hrvatski meji razpustiti. Za 10 deželnih živinozdravnikov plačuje Štajarska 5000 gld. Pri okrajnih gosposkah se namerjava postaviti takih uradnikov, ki bi gledali na gozde, da ne bi se preveč pokončavali, in ki bi še pogozdevanje goličav pospeševali. Šoli gluhonemih v Gradcu se je dovolilo 13.435 gold., živinozdravilnici 3811 gold., za telovadniške zavode 5140 gold. Dežela plačuje 315 gold. človeku, kateri Gračane plesati uči. Zaklad za gruntne rešitve potrebuje letos 1 milijon 589.710 gold. — V 10. seji prišla je na vrsto nova prošnja okoličanov Lipniškega trga, ki bi radi od njega ločeni bili. Prošnja jim je obveljala, pa jo je tudi naš Herman izvrstno zagovarjal. V proračunu se je dovolilo deželnemu zavodu bolehavcev v Gradcu 5228 gold. in sirotišču 21.000 gold. — V Wildonu zidajo deželno ubožnico, ki ima 18.000 gld. stroškov pa 12.000 gld. dohodkov. Tudi ubožnica, ki se zida v Ptuj, ima lastnih dohodkov zadosti, da pokrije stroške, namreč 12.500 gold. Isto velja o ubožnici za Gornji Štajer v Knittelfeldu. Štajarska hranilnica je namreč za one blage namene darovala 300.000 gold. — Za naprej se bo skrbelo, da dobi vsako okrajno glavarstvo svojega zdravnika; sedaj jih je bilo premalo, namreč samo 13. Porodišnici in najdenišnici v Gradcu so odkazali 33.290 gold., norišnici pa 8200 gold. Sedaj je 352 blaznih ljudi v norišnici. Za občno bolnišnico v Gradcu se doplačuje 10.206 gold., za cepljenje koz ali osepnice se potroši 15.000 gold. Šub potepuhov stane 8000 gold. Za odpravljanje Ogerskih ciganov in klatežev so Madžari Štajarski deželi dolžni 950 gold., pa ne more ničesa izterjati. Za stanovanje žandarjev se plačuje 20.000 gld. Žandarji se bodo pomnožili za 60 mož. Za hrano moških in ženskih kazencev v posilni delalnici v Lankovicah se izdaja 15.000 gld. na leto. Za požarno stražo na Graškem gradu plačuje dežela 8359 gold. To je vendar odveč! Naj si Gračani — piše „Sl. Gosp.“ — svoje dimnike varujejo sami. — V 11. seji 23. aprila bile so znane šolske zadeve na dnevnem redu. Deželne ceste stanejo 184.274 gold., za popravljanje Murske struge je odmerjenih 44.600 gld., Savinske struge 5000 in Savine 20.300 gold. Deželni zbor je sklenil 300.000 gold. pri vladi na posodo vzeti v pomoč tistim, ki so lani po povodnji škodo trpeli. Priporočilo se je tudi stavljenje nove železnice iz Dunaja čez Fürstenfeld, Radgono, Ljutomer, Varaždin v Novi; potem iz Knittelfelda čez Slov. Gradec, Konjice v Zaprešice na Hrvaškem.

Deželni zbor v Gradcu je bil 3. t. m. skončan. Za spomin nam je zapustil 38 odstotkov deželne naklade, da poplačamo 3 milijone in 410.000 gld. deželnih stroškov. To ni ravno vesela novica. Pa kaj hočemo! Kakor se je pri volitvah postlalo, tako se bo sedaj ležalo.

Deželni zbor Kranjski.

(10. seja dne 11. maja.) V 9. seji se je po nasvetu dr. Zarnika sklenilo, da deputacija deželnega zbora se presvitlemu cesarju, kedar se iz Dalmacije vrnejo, pokloni v Šentpetru, toda danes je došel odgovor od najvišega dvora, da presvitle cesar v Šentpetru pridejo pozno v noči in zaradi tega deputacije sprejeti ne morejo.

Potem je zbornica sprejela od šolskega odseka nasvetovani načrt postave, s katero se nekoliko spremené določbe deželne postave dne 29. aprila 1873 št. 21 in 22 in 19. decembra 1874 št. 37, vsled katere bode normalno-šolski zaklad prevzel izplačevanje aktivi-

tetnih plač za učiteljstvo na vsih splošnih ljudskih šolah razun na ljudskih šolah v Ljubljani. Natančnejše določbe tega načrta priobčimo, kedar postava dobode cesarsko potrditev.

Dalje se je sprejel načrt postave, po kateri se plače ženskega učilnega osobja na javnih ljudskih šolah uredijo po načelih, ki so postavljena za moško osobje in se razmerijo v isti višini, kakor v enacih odnošajih za moško učilno osobje. Debata je bila živahna in ker tudi obširna, bomo o njej še poročali.

Konečno je Murnik predlog stavil gledé pospeševanja železniške črte iz Trbiža v Pontebo, ter iz Ljubljane v Karlovec; utemeljeval je ta predlog v prihodnji seji.

Pregled ustanov Kranjskih (Stiftungsfonde) leta 1874. *)

Tekoča št.	Imé ustanov	Dohodki		Stroški		Konečni blagajniški ostanek		Vrednost sama na sebi		Kurzna vrednost	
		gold.	kr.	gold.	kr.	gold.	kr.	gold.	kr.	gold.	kr.
1	Zaklad dijaških ustanov	50396	22 ¹ / ₂	48828	11	1568	11 ¹ / ₂	431300	45 ¹ / ₂	335315	48 ¹ / ₂
2	„ dekliških ustanov	1180	88 ¹ / ₂	1180	88 ¹ / ₂	—	—	22997	31	16028	65 ¹ / ₂
3	„ grof Saurau-ove ustanove za maše .	113	33 ¹ / ₂	113	33 ¹ / ₂	—	—	2698	51 ¹ / ₂	1959	93 ¹ / ₂
4	„ Glavarjevih ustanov	18208	89 ¹ / ₂	18208	89 ¹ / ₂	—	—	149588	13	113655	50
5	„ učiteljskih ustanov	1752	88	798	17 ¹ / ₂	954	70 ¹ / ₂	13732	27	9034	22 ¹ / ₂
6	„ sirotinskih ustanov	26461	50	26461	50	—	—	259578	25 ¹ / ₂	205562	85
7	„ ilirske ustanove za slepe	696	72	133	45	563	27	7540	29 ¹ / ₂	5281	82 ¹ / ₂
8	„ ustanove cesarice Elizabete za invalide	149	21	149	—	—	21	4175	68 ¹ / ₂	3492	60
9	„ muzealna ustanova	2944	57	2616	13	328	44	32463	19 ¹ / ₂	28358	53
10	„ ustanove Postojnske jame za invalide	57	70	37	80	19	90	936	77	629	83
11	„ Trevisini-eve ustanove za invalide .	128	47 ¹ / ₂	100	—	28	47 ¹ / ₂	2121	30	1431	92 ¹ / ₂
12	„ Kalisterjeve ustanove	12068	70	12068	70	—	—	84610	94	84497	20
13	„ Holdheimove ustanove za gluhaneme	2575	1	677	61 ¹ / ₂	1897	39 ¹ / ₂	13503	46 ¹ / ₂	9441	42 ¹ / ₂
14	„ Wolfove ustanove za gluhaneme . .	1645	54 ¹ / ₂	1645	54 ¹ / ₂	—	—	19043	64 ¹ / ₂	15302	42 ¹ / ₂
15	„ Metelkove ustanove za invalide . .	57	8	37	80	19	28	935	3	628	65
16	„ I. ustanove Ljublj. gospá za invalide	100	80	100	80	—	—	1614	5	1117	60
17	„ II. „ „ „ „ „	752	75	443	95	308	80	11045	87 ¹ / ₂	7508	87 ¹ / ₂
18	„ dr. Lovro Tomanove ustanove . . .	988	15	988	15	—	—	8300	72	6000	—
19	„ Engelshauserjeve ustanove za uboge plemenitnike	1177	82	1177	82	—	—	27046	24	19152	80
20	„ baron Flödniggove ustanove za slepe	10150	47	5226	51	4923	96	50475	33	33817	37 ¹ / ₂
	Skupaj .	131606	72	120994	17	10612	55	1143707	47 ¹ / ₂	898217	71

*) Ker bi marsikoga mikalo izvedeti ustanove (štiftenge), ki jih imamo na Kranjskem in jih oskrbuje deželni odbor, naznanjamo jih po poročilu deželnega odbora v zgoraj stojećem pregledu.

(11. seja dne 5. maja.) Prva točka je bila volitev deželnega odbornika namesto umrlega dr. Coste. Ta volitev se je tako-le vršila: Pri prvi volitvi je dobil dr. Poklukar 12, vitez Gariboldi 12, dr. Zarnik 6 glasov, in Robič 1 glas. Ker po takem nobeden ni dobil nadpolovične večine glasov, se je v drugo volilo. Pri drugi volitvi je dobil dr. Poklukar 13 glasov, ker se je tako zvana staroslovenska stranka dosledno držala dr. Poklukarja kot moža svojega zaupanja; dr. Zarnik pa je pri tej volitvi dobil 18 glasov, in sicer 6 glasov mladoslovenskih, 12 glasov pa ustavoverskih, in tako je dr. Zarnik s protekcijo narodni nasprotne stranke postal deželni odbornik.

Nasvèt dr. Razlaga, ki meri na to, naj se vplačanje davkov odloži tje do žetve, se c. kr. vladi gorko priporoča. — Murnik je vtemeljeval svoj predlog gledé železnice iz Trbiža v Potablo in iz Ljubljane v Munjavo ali v Karlovec, ki se izroči gospodarskemu odseku. — Prošnja okrajnih ranocelnikov Kamniškega okraja za zboljšanje remuneracij se priporoča dotičnim občinam. Vsled prošnje Velikolaške občine se dovoli 50 gold. podpore Francetu Glavanu, učencu živinozdravniške šole v Ljubljani. — Občinama Studenec in Boštanj so dovoli za l. 1875 64%, za l. 1876 in 1877 po 63%, občini Šmartenski poleg Litije za l. 1875, 1876, 1877 po 53% občinske priklade. Občini Novomeški se od l. 1875 do l. 1884 dovoli poberanje 4% priklade na najemščino od stanovanilšč s to izjemo, da se ta priklada ne pobera od najemščin pod 24 gold. ter od najemščin od vojaških uradov in c. k. častnikov. — Dopis deželne vlade gledé podpore za pogorelce v Strahomeru se je izročil dež. odboru s tem, naj se ozira na to prošnjo. — Prošnja vasi Gabrovica, Ovsena in Pšanjevice za združitev s Češenjsko občino se je izročila deželnemu odboru v rešitev. — Isto tako se je prošnja Staro-loške občine gledé dovozne ceste h kolodvoru in prošnja okrajno-cestnega odbora Ljubljanske okolice za podporo izročila dež. odboru v prevdarek in rešitev.

(12. [večerna] seja dne 12. maja.) Ta seja bila je ena najvažnejših tega zborovanja; obravnavalo se je o pogodbi, ki jo vlada že drugo pot ponuja deželi Kranjski gledé uravnave razmer med državo in med zemljiško-odveznim zakladom vojvodine Kranjske. Kakor smo v lani poročali, je vlada prvi pot v namen uravnave ponudila 150.000 gl. državne podpore na leto do l. 1895; tistikrat je ustavoverna nam nasprotna stranka vse moči napenjala, da bi se pogodba bila sklenila; se ve, kaj se ta stranka briga za korist vaše uboge dežele, da le vladnim organom streže! Pa kako dobro je bilo, da je naša večina v deželnem zboru odbila lansko ponudbo vlade, kaže najbolj to, da je vlada letos ponudila 175.000 gld., toraj 25.000 gld. letne državne podpore več ko lansko leto. In zopet je ustavoverna stranka na vso moč se potezala za to, da bi pogodba bila sprejela. Ali dr. Bleiweis je v dolgem govoru sijajno to dokazoval, da se vladna ponudba še zmiraj ne vjema z opravičenimi zahtevami naše dežele, kakor je poročilo finančnega odseka samo pripoznalo, ter je predlagal, naj slavno ministerstvo pri državnem zastopu dela na to, da dežela Kranjska dobi za zemljiško odvezo vsako leto 200.000 gold. državne subvencije. V lanskem deželnem zboru je dr. Bleiweis zahteval 250.000 gold. in to zahtevo temeljito upravičil; ker pa je letos finančno ministerstvo ponudilo 25.000 gold. več kakor lani, je dr. Bleiweis, želeč dognanje omenjene pogodbe, odstopil od svojega lanskega predloga za 50.000 gold. in zdaj predlagal, naj se deželi naši vsaj dovoli 200.000 gold. državne podpore na leto. Ker je dotični govor dr. Bleiweisa jako važen, ga obja-

vili bomo po stenografičnem zapisniku od besede do besede.

Po jako hudi borbi je Bleiweisov predlog vendar-le obveljal. Za ta predlog so namreč glasovali: grof Barbo, dr. Bleiweis, Horak, Jugovic, Kotnik, Kramar, Kramarič, Matej Lavrenčič, Obreza, dr. Poklukar, Robič, Rudež, Tavčar, Toman, Zagorec in dr. Zarnik; — zoper predlog so glasovali: baron Apfaltrern, grof Blagay, Deschmann, vitez Gariboldi, Grasselli, vitez Kaltenegger, vitez Langer, grof Margheri, Murnik, dr. Razlag, baron Rastern, vitez dr. Savinschegg, Schaffer, pl. dr. Schrey in grof Thurn.

Ker vladna predloga ni obveljala, je g. vladni načelnik načrt ministerske ponudbe nazaj vzel, rekši, da je vlada pri svoji ponudbi do skrajne meje dospela.

(13. seja dne 13. maja.) Proračun zemljiško-odveznega zaklada za l. 1876 (potrebščina 628.842 gold., zaklada 628.842 gold.) se je potrdil ter sklenilo, da naj se za zaklado deželnega doneska za leto 1876 pobira 20% priklada od neposrednih davkov izvzemši doklado za vojaščino, potem 20% priklada vžitninskega davka od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa. Ker se v 12. seji vladna predloga zavolj uravnave zemljiško-odveznega zaklada ni sprejela, je o priliki dotičnega proračuna finančni odsek predlagal, naj se deželnemu odboru naroča, se z vlado pogajati gledé navedene uravnave, ter da naj deželni odbor se pri tem poteza za državno podporo v znesku od 175.000 do 200.000 gold. na leto. Dr. Bleiweis se je v principu sicer tudi izrekel za pogajanje z vlado, toda odločno se je zoperstavljal temu, da bi pri pogajanju merodajna bila številka državne subvencije „do 200.000 gold.“, kajti po tem izrazu bi se subvencija utegnila znižati pod 200.000 gold., toraj celó na prvotnih 175.000 gld., ki jih je vlada ponudila, ali pa za par tisuč gold. več. Temu nasproti je dr. Bleiweis predlagal, naj deželni odbor pri pogajanju dela na to, da dežela Kranjska državne subvencije dobi vsaj, to je, najmanj 200.000 gld. na leto. Dr. Bleiweisov predlog je vkljub ustanovljanju ustavoverske stranke in ugovarjanju vladnega načelnika obveljal.

Dalje je deželni zbor gledé na primanjstvo pri deželnem in pri zemljiško-odveznim zakladu za leto 1875 sklenil, naj se razun vže potrjenih 10% priklad na vžitnino od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesa od 1. julija 1875. l. naprej pobira še drugih 10% istih priklad za deželni zaklad, isto tako drugih 10% navedenih priklad.

Konečno je dr. Razlag zagovarjal v imenu šolskega odseka predlog barona Apfaltrerna z načrtom postave o odpravi bere duhovnov. Debata o tem predlogu je bila jako živahna, kajti Kramarič, Horak, Matej Lavrenčič in dr. Zarnik so ga prav dobro spodbijali, med tem, ko so ga Schaffer, vitez Langer in dr. Razlag živo priporočali. Konečno je Kramaričev oziroma Zarnikov predlog obveljal, po katerem se načrtana postava izroči deželnemu odboru v pretres in poročanje v prihodnji sesiji. Kramaričev dotični izvrstni govor objavili bomo od besede do besede po stenografičnem zapisniku.

(Zavolj pomanjkanja prostora bomo o končnih obravnavah poročali prihodnjič.)

Naši dopisi.

V Gorici, 15. maja. — Pozno sicer Vam poročam izid volitev za mestno starešinstvo, ali da si mi nit domače zgodovine ne utrže, moram ga vendar omeniti. Tudi v II. in I. voliln. razredu so zmogli „me-